

**11-BAZI MONOKOTİL
VE DİKOTİL
FAMİLYALAR VE
ÖZELLİKLERİ-1**

1-BRASSICACEAE
(Cruciferae)
(hardalgiller)

Kozmopolit olan familya üyelerinin çoğu kuzey ılıman kuşakta yayılış gösterir. Dünyada **321 cinse** ait yaklaşık **3660 kadar** tür içerir. Ülkemizde **96 cinse** ait yaklaşık **705 tür** ile temsil edilmektedir.

Sebze olarak kullanılır (roka, tere, lahana, hardal). Bazılarının tohumlarından yağ elde edilir (kolza, *Brassica napus*) ve süs bitkisi olarak kullanılır.

Kingdom : Plantae
Subkingdom : Tracheobionta
Division : Magnoliophyta
Class : Magnoliopsida
Subclass : Dilleniidae
Order : Capparales
Family : Brassicaceae (Cruciferae)
(hardalgiller)

Bir, iki veya çok yıllık otsular, nadiren çalılar. Yapraklar almaçlı, nadiren karşılıklı dizilişli, basit ve bazen parçalı stipulasızdır.

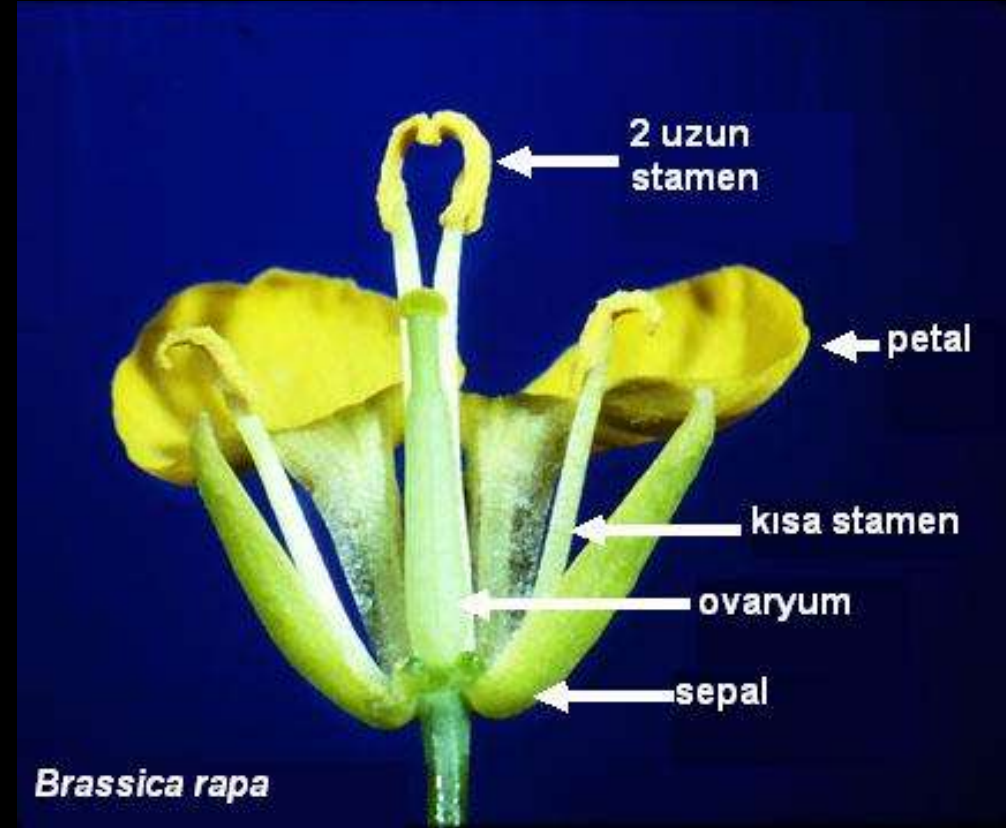

Çiçekler genellikle rasemoz durumda, erdişi, bilateral veya nadiren zigomorf simetrlili ve genellikle braktesizdir. Sepaller 4, serbest. Petaller 4, nadiren yok, haç şeklinde dizilmiş. Stamenler 6, iki dairede dizilmiş, iki kısa dördü uzun (tetradinam). Pistil 1, ovaryum üst durumlu, iki karpeli veya yalancı bir bölmeyle ayrılan iki lokulu, az yada çok ovüllü, plasentasyon parietal.

© K. R. Robertson
Illinois Natural History Survey

4 petalli haç benzeri çiçek

Brassica rapa

Meyve çoğunda **silikva** veya **silikula**, nadiren lomentum veya nuks.

GENUS: Brassica (Bir çok türü sebze olarak kullanılır)

Brassica nigra (siyah hardal otu)

B. oleracea (lahana)

B. rapa (şalgam)

B. napus (kolza)

GENUS: Sinapis (hardal)

GENUS: Eruca (roka)

GENUS: Rapanus (turp)

R. raphanistrum (yabani turp)

R. sativus var. *radicula* (kırmızı turp)

GENUS: Lepidium (tere)

GENUS: Arabidopsis

Arabidopsis thaliana

GENUS: Isatis (çivit otu)

Isatis tinctoria

© Jardin Mundani ©

GENUS: Capsella (oban antası)

GENUS: Alyssum

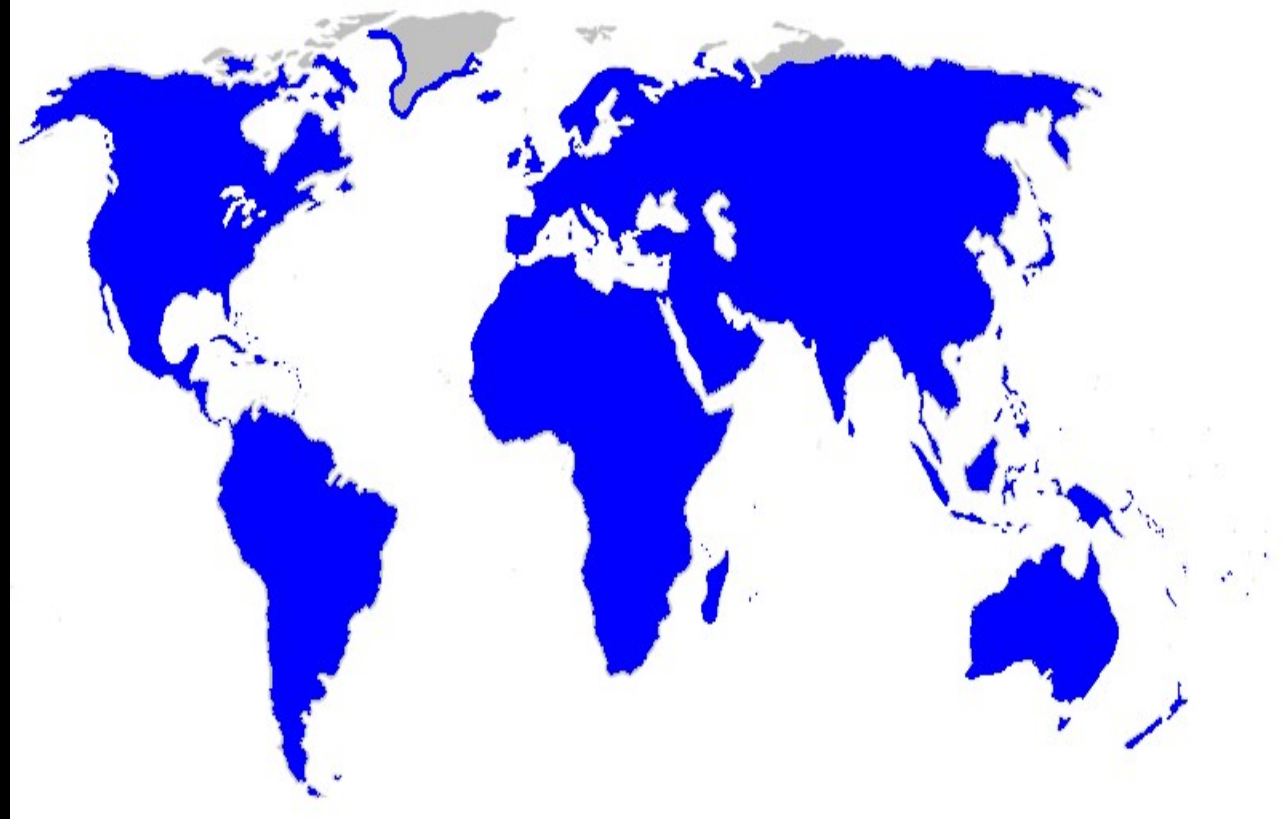

2-ROSACEAE
(gülgiller)

Genelde kuzey yarım kürede yayılış gösteren *Rosaceae* familyası dünyada yaklaşık **91 cins** ait **4830** kadar türü içeren, büyük bir bitki familyasıdır. Ülkemizde **36 cinse** ait **250 türü** bulunur.

Gülgiller, geleneksel olarak 4 alt familyaya ayrılır: ***Amygdaloideae***, ***Maloideae***, ***Rosoideae*** ve ***Spiraeoideae***

En çok Türü sahip cinsleri ***Rosa*** (300), ***Alchemilla*** (270), ***Sorbus*** (260), ***Crataegus*** (260), ***Cotoneaster*** (260), ***Rubus*** (250) ve ***Prunus*** (200)

Kingdom : Plantae
Subkingdom : Tracheobionta
Division : Magnoliophyta
Class : Magnoliopsida
Subclass : Rosidae
Order : Rosales
Family : Rosaceae (gölgiller)

Ağaçlar çalılar veya otsular, bazıları tırmanıcıdır. Yapraklar alternat, nadiren karşılıklı, tek veya bileşik, genelde stipüllü, nadiren stipülsüzdür.

Çiçekler genelde hermafrodit ve ışınsal simetridir.

Sepaller ve petaller 4-5 kaidede birleşik veya serbesttir.

Stamenler bazen tek, bazen çok sayıdadır.

Ginekeum bir bileşik pistilli, bazen çok sayıdadır. Dairesel veya spiral dizilidir. Ovaryum üst veya alt durumlu 1-5 lokuslu, plasentasyon aksenal, ovüller bir veya çok sayıda.

Meyveleri aken, fölikül, pome, drupa veya agregattır.

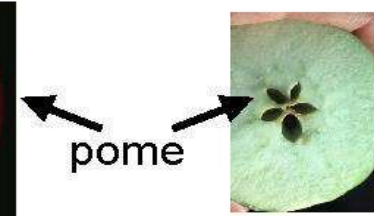
ROSACEAE

Tipik çiçeği

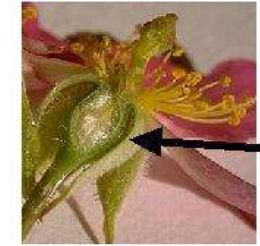
Drupa

pome

Kültür çiçeği

Gül ovaryumu

aken agregat meyveler

GENUS: Spiraea

GENUS: Prunus (erikler)

Prunus cerasifera

Prunus avium

Prunus cerasus

Prunus laurocerasus

Prunus mahaleb

Prunus armeniaca

GENUS: Rosa (güller)

Rosa canina

GENUS: Sorbus (üvez)

GENUS: Pyracantha (ateşdikeni)

GENUS: Crataegus (alıç)

Crataegus monogyna

Crataegus oxyacantha

GENUS: Chaenomeles

GENUS: Kera

3-FABACEAE
(Leguminosae)
(baklagiller)

Fabaceae familyası dünyada **750 cinse** ait yaklaşık **19.000 tür** içerir. Ülkemizde **61 cins** ve **900 den fazla türü** vardır.

En büyük cinsleri arasında ***Astragalus*** (3000), ***Acacia*** (1000), ***Indigofera*** (700), ***Crotalaria*** (700) ve ***Mimosa*** (400) yer alır.

Dünya ve ülkemizde süs bitkileri arasında büyük bir yer tutar. Başta ilaç sanayinde olmak üzere, boya, sakız ve yağ bitkisi olarak kullanılmaktadır.

Bu familyanın üç alt familyası vardır.

1- **Mimosoideae**: Ağaç, çalı veya yarı çalı ve otsu bitkiler. (Albizzia, Acacia, Mimoza)

2- **Calsalpinioideae**: Ağaç ve çalılılar ender otsular. (Ceratonina, Cercis, Carsia)

3- **Faboideae (Papilionioideae)**: Çoğunluğu otsu, çalı ve yarı çalı ender ağaçlardır. (Lathyrus, Trifolium)

Kingdom : **Platae**
Subkingdom : **Tracheobionta**
Division : **Magnoliophyta**
Class : **Magnoliopsida**
Subclass : **Rosidae**
Order : **Fabales**
Familia: **Fabaceae (baklagiller)**

Büyük ve en önemli familyalarından biridir. Otsu ve odunsu çalı, ağaç ve sarıcıları mevcuttur.

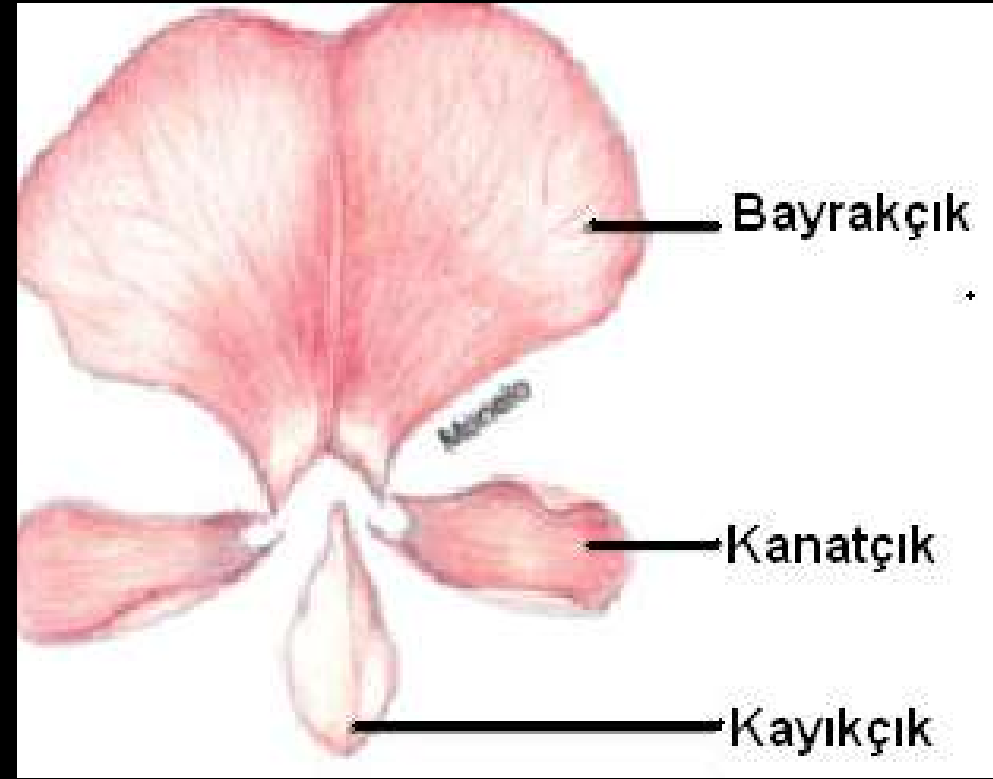
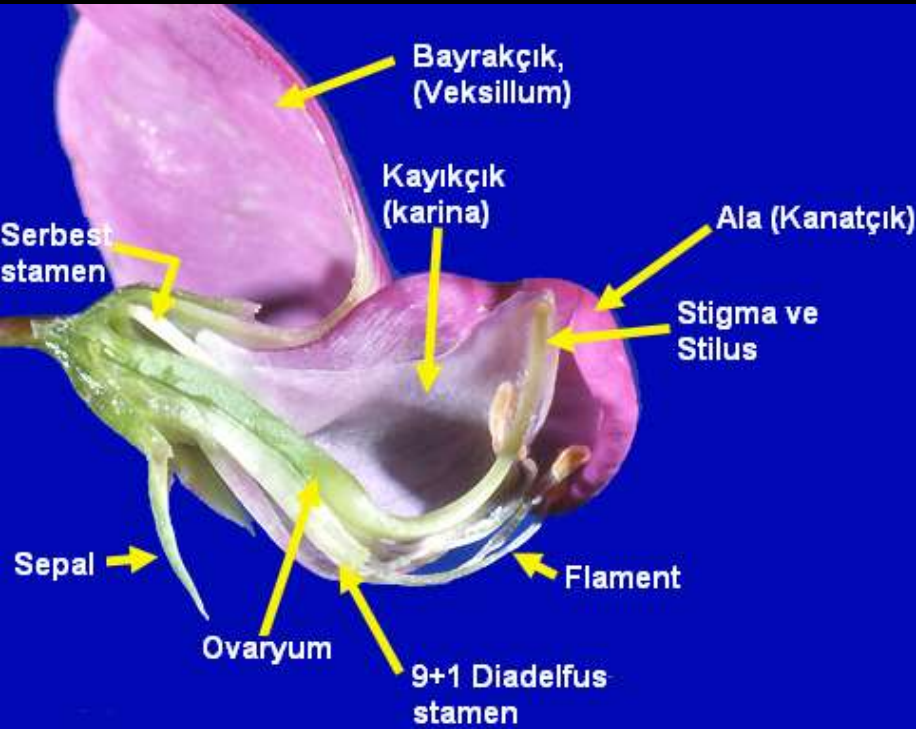
Yapraklar genellikle **tüysü (pinnat)** ve **trifoliat (üçgül)** nadir olarak da basittir. Yaprak tabanında kulakçık ve pulvinus (özel hareket organı) gelişmiştir.

Bazı baklagil kök yumrukcuklarında havanın serbest azotunu toprağa bağlayan **Rhizobium** cinsine mensup bakteriler simbiyoz halde yaşarlar. Ör: Cicer, Lupinus.

Çiçek hermafrodit (erselik), aktinomorf ve zigomorf simetridir. Sepaller 5 ve bileşik, petaller 5 adet ve serbesttir. Üst petal genellikle büyük olup "**veksillum**" (bayrakçık), kanat şeklindeki yandaki iki petale "**ala**" (kanatçık), alttaki iki petal ise birleşmiş olup "**karina**" (kayıkçık) adı verilir.

Bu familyanın en karakteristik özelliklerinden birisi de adını aldığı meyva şeklidir. **“Legümen”** veya **“lomentum”** denilen meyvası özel bir karpel içinde tohumlarını saklar. Bir çok türünün meyva ve tohumları gıda olarak tüketilmektedir.

“lomentum”

“Legümen”

GENUS: Albizzia

Albizzia julibrissin

GENUS: Lathyrus

Lathyrus cicera

GENUS: Laburnum (sarısalkım)

GENUS: Medicago (yonca)

GENUS: Melilotus

GENUS: Trifolium (üçgül)

Trifolium pratense

GENUS: Robinia (yalancı akasya)

Robinia pseudoacacia

GENUS: Wisteria (mor salkım)

GENUS: Gleditsia

GENUS: Astragalus L. (Geven)

Bir veya çok yıllık otsular yada dikenli çalılar. Ülkemizde en çok türe sahip cins olup 400'den fazla türe sahiptir. Ve bunların 250 kadarı endemiktir.

Astragalus hamosus

Astragalus beypazaricus

Astragalus albicalycinus

Astragalus mesoginatus

Astragalus plumosus

Astragalus hirsitus

Astragalus melanophrynus

TEŞEKKÜRLER...